

Jubilujúci Slovenský filmový ústav na Envirofilme 2013

1. apríla 1963 sme si pripomenuli 50. výročie založenia Slovenského filmového ústavu, ktorý už niekoľko rokov spolupracuje na príprave nesúťažných projekcií zo zbierok filmového archívu. Jeho zárodok siahajú do roku 1958, keď v bývalej Slovenskej požičovní filmov už zosnulý filmový historik a nadšenec Ivan Rumanovský položil základy filmového archívu na Slovensku. Má zásluhu na mapovaní bielych miest z dejín slovenskej kinematografie. Napísal desiatky článkov o zrode kinematografie. Objavil prvé slovenské filmy, nakrúcané v rokoch 1908 – 1910 v Lednických Rovniach, aj niekoľko krátkych sekvencií z filmu Jánošík 1921. Po založení SFÚ v apríli 1963 sa archív pričlenil k ústavu.

v roku 1996 prestalo fungovať ako technické centrum slovenskej kinematografie. Toto výročie si na Envirofilme pripomenieme prvým celovečerným filmom, nakrúteným na Kolibe, veselohrou V piatok trinásteho, režiséra Paľa Bielika. Ďalším významným jubileom roku 2013 je 80. výročie nakrútenia filmu Zem spieva (1933), rozospievanej a roztancovanej symfónie Slovenska Karola Plicku, národopisného pracovníka Matice slovenskej v Martine, svetovej klasiky etnografického filmu.

Filmy SFÚ na festivale

Archívne filmy SFÚ sa budú premietiť hlavne v Banskej Bystrici, ale aj v ďalších festivalových mestách Envirofilmu. Pripomeňme krátky strihový film

Tak sme začínali režiséra Jaroslava Pograna z roku 1958, ktorý mapuje nemé obdobie slovenskej kinematografie. Pásmo dokumentov o Banskej Bystrici bude poskladané z historických materiálov: Banská Bystrica (r. Vojtech Andreášny, 1955), Banská Bystrica (r. Ladislav Kudelka, 1964) a Lyžiarske majstrovstvá ČSR v Banskej Bystrici (1946). Okrem nich sa uvedú šoty z Týždňa vo filme: 16/1952 (Smrečina v Banskej Bystrici), 37/1950 (oslavy 6. výročia SNP),

28/1964 (XV. filmový festival pracujúcich) a 49/1970 (Prvé medzinárodné Bienále drevorezu).

Z koprodukčných projektov SFÚ sa premietne ukážka z cyklu Celluloid Country – Nástup (2011) režiséra Ivana Ostrochovského, štvrtý z deväťdielného cyklu z dejín slovenskej kinematografie, venovaný začiatku organizovanej filmovej tvorby na Slovensku. Z 24-dielného cyklu Slovenské kino, ktoré využíva filmové archívne zbierky SFÚ, sa uvedie šiesty diel, Slovenská krčma, režiséra Petra Kerekesa (2010).

Zem spieva, foto © Slovenský filmový ústav – Fotoarchív

• 80. Zem spieva (1933, námet, scenár, réžia a kamera Karol Plicka, 64 min.)

Rozospievaná a roztancovaná symfónia Slovenska – Pohár mesta Benátok za najlepšiu réžiu na 2. Biennale Benátky 1934. Film s pôvodným úvodom (zábery Prahy), s novou nahrávkou pôvodnej hudby Františka Škvora z roku 1983 (r. Martin Slivka), úvod filmu – Bratislava/Slovensko (1938).

• Samsara (USA, 2011, réžia Ron Fricke, 102 min.)

Samsara znamená v sanskrte „večne sa otáčajúce koleso života“. Počas piatich rokov dvadsaťpäť krajín. Film voľne nadväzuje na filmy Koyaanisqatsi (1982, r. Godfrey Reggio) a Baraka (1992, r. Ron Fricke). Netradičný, výtvarne ladený dokument. Meditácia o súčasnom živote na našej planéte. Film sa hodí k hlavnej téme tohtoročného Envirofilmu – Dobrá klíma pre svet, ktorý mám rád – k leitmotívu celoeurópskej kampane na zlepšenie klimatických podmienok na svete.

Foto © Peter Prochazka

Štefan Vraštiak pri preberaní Ceny za celoživotný prínos v oblasti slovenskej kinematografie a audiovizie z rúk ministra kultúry. Cenu získal aj za dlhoročnú prácu vo festivalovom výbere Envirofilmu

V národnom filmovom archíve SFÚ sa nachádza vyše štyristo filmov, šotov, krátkych ukážok z historického obdobia dejín slovenskej kinematografie do roku 1940, keď začala na Slovensku organizovaná filmová tvorba v spoločnosti Nástup. V archíve sa nachádza niekoľko tisíc titulov takmer všetkých slovenských filmov nakrútených od roku 1945.

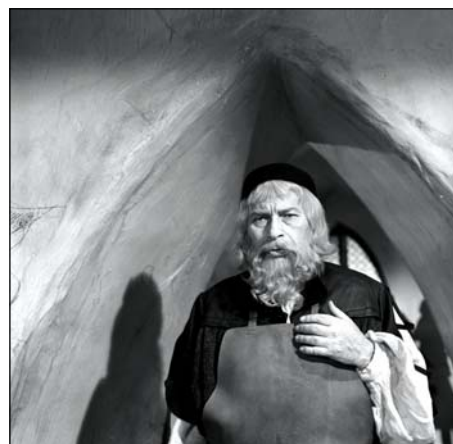
Toho roku si pripomínáme aj 60. výročie založenia Filmového štúdia na Kolibe v Bratislave, ktoré po škandalózskej privatizácii súrodencov Mečiarovcov

Tri dcéry, foto: Zuzana Mináčová © Slovenský filmový ústav – Fotoarchív

V piatok, trinásteho..., foto: Milan Kordoš © Slovenský filmový ústav – Fotoarchív

Skrytý prameň, foto: Elena Považanová © Slovenský filmový ústav – Fotoarchív

Banská Bystrica 1964, foto: © Slovenský filmový ústav – Fotoarchív

- **60. výročie filmového štúdia Koliba – Tri dcéry (1967, režisér Štefan Uher, 94 min.)**

Film bol nakrútený podľa námetu a scenára Alfonza Bednára. Nasnímal ho kameraman Stanislav Szomolányi a hudbu zložil Ilja Zeljenka. Príbeh aktualizuje starú ľudovú baladu o otcovi a jeho troch dcérach. V hlavných úlohách – Alžbeta Štrkulová, Stanislava Strobachová, Alžbeta Bárthová-Pietorová, Ivan Rajniak, Hana Slivková a Jozef Čierny ako Majda.

- **Skrytý prameň (SR, 1973, režisér Vlado Bahna, 97 min.)**

Film bol nakrútený podľa novely Ľuda Zúbka. Príbeh sa odohráva v prvej polovici 16. storočia, v Levoči, v období vzniku slávneho diela – oltára svätého Jakuba. Jeden z najúspešnejších slovenských historických príbehov, mapujúci slávne obdobie slovenských dejín. Majstra Pavla z Levoče stvárňuje Ctibor Filčík, tovariša Krištofa Štefan Kvietik, Máriu Magda Vášáryová a richtára Bittnera jubilujúci Karol Machata. Film nasnímal František Lukeš.

- **Všetko čo mám rád (SR, 1992, režisér Martin Šulík, 96 min.)**

Film bol nakrútený podľa námetu a scenára Ondreja Šulaja, na ktorých spolupracoval režisér filmu Martin Šulík. Film ponúka komorný poetický príbeh muža stredného veku, ktorý sa pokúša o zásadnú zmenu vo svojom nerozhodnom a letargickom živote. V hlavnej úlohe Tomáša uvidíme Juraja Nvotu.